

Формування інвестиційної стратегії транспортних підприємств

У статті розглянуто теоретичні аспекти розробки інвестиційної стратегії підприємств транспорту, виокремлено основні складові інвестиційної стратегії, проаналізовано основні положення державної інвестиційної політики, що визначає інвестиційну стратегію підприємств транспорту.

інвестиційна діяльність, інвестиційна стратегія, управлінські рішення, інвестиційне середовище, стратегія діяльності підприємства, державна інвестиційна політика, інвестиційний ризик

Інвестиційна діяльність підприємства повинна базуватись на чіткій стратегії, що пов'язана як і з реалізацією у перспективі його інвестиційного потенціалу, так і з забезпеченням дотримання положень загальної стратегії фінансово - економічного розвитку та головних цілей функціонування підприємства. Інвестиційна стратегія повинна формуватись з орієнтацією на наявні та потенційні фінансові, організаційні, кадрові, технологічні, сировинні, енергетичні та інші ресурси.

Питання, пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства, розглянуті у працях відомих учених - економістів: І.Бланка, Е. Брігхема, В.Геєця, Г.Мунцеля, А.Пересади, В.Пономаренка, П.Перерви, Р.Фатхутдинова, У.Шарпа, В.Шеремета та ін. Але, слід відзначити, що питання формування інвестиційної стратегії підприємства досліджені недостатньо, тому потребують подальших зусиль у напрямку їх аналітичної оцінки.

Метою даної статті є дослідження та обґрунтування напрямків формування інвестиційної стратегії підприємств транспорту.

Одним із найважливіших інструментів розробки та реалізації управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності є інвестиційна стратегія.

Взагалі поняття стратегії діяльності підприємства, включаючи й інвестиційну стратегію, увійшло в економічну теорію понад півстоліття тому, чому сприяли значне прискорення темпів суспільного розвитку та науково-технічного прогресу. В умовах постійної зміни середовища діяльності підприємства виникла потреба в розробці моделі розвитку прогнозованих змін.

Розробка і реалізація інвестиційної стратегії підприємства полягає у формуванні довгострокових цілей, які пов'язані з реалізацією мети діяльності підприємства (з позиції суспільства, яка визначається ринком) та отриманні прибутку на тривалий період; у визначенні довгострокових пріоритетів у реалізації цих цілей, черговості їх досягнення і можливих фінансово економічних наслідків для підприємства у випадку відхилень від визначених темпів і пропорцій функціонування основних його систем, а також в обґрунтуванні і виборі методів досягнення поставлених цілей.

Інвестиційна стратегія має наступні складові:

- визначення мети, цілей та напрямків діяльності підприємства;
- оцінка та аналіз зовнішнього політичного, правового та економічного середовища;
- оцінка переваг та слабких сторін підприємства;
- аналіз стратегічних альтернатив;
- вибір стратегії і планування її реалізації.

У діяльності та розвитку підприємств інвестиційна стратегія відіграє значну роль:

- забезпечує механізм реалізації перспективних планів підприємства;
- дає змогу реальної оцінки інвестиційних можливостей підприємства, забезпечення максимального використання його внутрішнього потенціалу та можливості активно маневрувати інвестиційними ресурсами;
- надає можливість швидкої реалізації перспектив підприємства;
- сприяє мінімізації негативних наслідків, які склалися в результаті шкідливого впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства;
- відображає переваги підприємства в інвестиційній діяльності перед його конкурентами;
- забезпечує чіткий взаємозв'язок усіх рівнів управління підприємством (від стратегічного до оперативного);
- є однією з базових передумов стратегічних змін загальної організаційної структури управління та організаційної культури підприємства.

Стратегія інвестиційної діяльності підприємства має ґрунтуватись на таких засадах:

- спрямування інвестиційних джерел до вимог ринку;
- оптимального поєднання довго - і середньострокових інвестицій;
- комплексності та системності інвестування;
- оптимізації інвестиційного портфеля з позицій прибутковості.

Доцільним є формування стратегії інвестиційної діяльності підприємства на трьох рівнях:

- підприємства в цілому;
- окремих стратегічних напрямів інвестування;
- продукту (товарів, послуг) як визначеної сфери діяльності.

Транспорт є однією із складових частин економіки держави, яка забезпечує умови життєдіяльності суспільства, важливим інструментом досягнення динамічного соціально – економічного розвитку країни та її регіонів.

Основою для розробки стратегії інвестиційної діяльності транспортних підприємств є визначення місії (мети, цілей), структури виробничо – господарської діяльності та загальна стратегія економічного розвитку підприємства. Це дає можливість визначити пріоритетні напрями інвестиційної діяльності на довгострокову перспективу в межах часових горизонтів з прийнятною ймовірністю.

Основними принципами формування інвестиційної стратегії підприємств транспорту мають стати:

- розгляд підприємства як відкритої системи, що здатна до саморегуляції;
- врахування базових стратегій операційної діяльності підприємства;
- переважна орієнтація на підприємницький стиль стратегічного управління інвестиційною діяльністю;
- забезпечення охоплення всіх рівнів управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- адаптування інвестиційної стратегії до змін чинників зовнішнього середовища;
- забезпечення альтернативності стратегічного інвестиційного вибору;
- врахування рівня інвестиційного ризику в процесі прийняття стратегічних інвестиційних рішень;
- орієнтація на професіоналізм інвестиційних менеджерів підприємства в процесі реалізації інвестиційної стратегії підприємства;
- забезпечення розробленої інвестиційної стратегії підприємства відповідно організаційної структури та відповідним рівнем організаційної культури.

Розробка стратегії інвестиційної діяльності транспортних підприємств здійснюється поетапно:

- а) визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії;
- б) дослідження чинників зовнішнього інвестиційного середовища підприємства та кон'юнктури інвестиційного ринку;
- в) дослідження чинників внутрішнього середовища підприємства та особливостей притаманних його інвестиційній діяльності;
- д) формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства;
- е) аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегічних напрямів і форм інвестиційної діяльності підприємства;
- ж) формування інвестиційної політики за основними аспектами інвестиційної діяльності підприємства;
- з) визначення стратегічних напрямів формування інвестиційних ресурсів підприємства;
- і) розробка системи організаційно – економічних заходів щодо забезпечення процесу реалізації інвестиційної стратегії підприємства;
- к) оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії.

Формування стратегії інвестиційної діяльності підприємства повинно виходити із системи цілей загальної стратегії економічного розвитку. (наприклад: забезпечення приросту капіталу; зміна пропорції у реальному і фінансовому інвестуванні; зміна галузевої і регіональної спрямованості інвестиційних програм).

При цьому слід опиратись на ствердження, що рівень розвитку і динамізм інвестиційних процесів формують у сучасних умовах стратегічну основу сталого економічного зростання. А політика сталого економічного зростання повинна замінити існуючу політику зростання переважно відновлювального характеру. Зокрема, стратегія інвестиційного розвитку транспортних підприємств має бути зорієнтованою на посилення інноваційної складової та підвищення продуктивності праці.

Інтенсивний розвиток інвестиційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробника є надзвичайно важливим завданням, оскільки його вирішення сприяє входженню України до світових товарних ринків, створенню валютних резервів, необхідних для модернізації виробництва. Це посилює інтерес до розробки інвестиційно – інноваційної стратегії економічного піднесення, рекомендацій щодо формування і застосування цієї стратегії у контексті подальшого розвитку економіки України.

Вважаємо, що визначальними положеннями ефективної державної інвестиційної політики, що є основою формування інвестиційної стратегії, можна визначити наступні:

- а) основою для визначення обсягу прямих державних інвестицій має бути попит на продукцію чи послуги відповідної галузі як у поточному періоді, так і на віддалену перспективу;
- б) в умовах гострої обмеженості ресурсів селективну підтримку слід здійснювати на основі вибору не окремих галузей, окремих об'єктів інвестиційного спрямування;
- в) кожний пріоритетний напрямок повинен реалізовуватися у державних програмах, що зумовлюється тим, що нарощування інвестиційного потенціалу економічного розвитку лежить у площині централізації державних коштів у бюджеті;
- г) інвестиційна діяльність повинна мати чітке законодавче забезпечення.

Невідкладним питанням є опрацювання і прийняття «Комплексної програми стимулювання вітчизняних та іноземних інвестицій в економіку України», у якій матиме місце визначення напрямів виходу економіки країни з інвестиційної кризи та

активізації інвестиційної діяльності. У даному документі потрібно передбачити передумови збільшення обсягів інвестицій та завдання щодо їх стимулювання, напрями державної підтримки інвестиційної діяльності організаційно – правовий механізм інвестування .

Основними засадами успішної реалізації стратегії інвестиційної діяльності мають стати:

- збільшення обсягу капітальних вкладень підприємств за рахунок прибутку та амортизації;
- запровадження кредитних засад бюджетного фінансування інвестицій;
- збільшення обсягу інвестиційних ресурсів, що формуються на фондовому ринку за рахунок заощаджень населення;
- запровадження економічного механізму страхування інвестиційних ризиків;
- забезпечення стабільності законодавства, що регламентує режим інвестиційної діяльності.

Перш ніж обрати інвестиційну стратегію діяльності підприємства, необхідно сформулювати певну сукупність альтернативних стратегій та провести ретельний їх аналіз. У межах обраної базової стратегії можливі декілька напрямів дій, які називають стратегічними альтернативами.

Базові стратегії в інвестиційному менеджменті можуть формуватися щодо цієї галузі менеджменту в цілому, або щодо будь – якої його підсистеми – реальних або фінансових інвестицій.

Найбільш відомі базові стратегії: зростання (екстраполяція), стабілізація, скорочення (криза).

При зростанні основними стратегічними альтернативами є прагнення до диверсифікації виробництва, до активної співпраці з інвесторами, піклування про підвищення рівня інвестиційної привабливості.

При стабілізації основними стратегічними альтернативами є прагнення до зменшення витрат; стабільності зовнішньої та внутрішньої підтримки.

При кризі (скороченні) основними стратегічними альтернативами є перебудова існуючої системи інвестиційного менеджменту, зменшення інтенсивності інвестування, перерозподіл інвестиційних ресурсів.

Розробка інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства в кінцевому підсумку спрямована на забезпечення стійкості і надійності його виробничо - господарської діяльності, збільшення якості та обсягів перевезень, розширення і поновлення послуг, зміцнення стану на ринку транспортних послуг.

Розробка інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства розглядається як складова частина системи планування його діяльності у поточному і довгостроковому періодах.

У цьому відношенні слід надавати значну увагу застосуванню сучасних методів фінансового планування і контролю – бюджетуванню. Саме капітальне бюджетування пов'язане з плануванням інвестицій підприємства в основні й обігові кошти, аби оцінити віддачу від цих інвестицій у довгостроковій перспективі, тобто у продовж кількох років. Кожне завдання капітального бюджетування потрібно оформляти у вигляді окремого інвестиційного проекту, для якого складається прогноз грошових потоків. Висновок щодо доцільності інвестицій робиться на основі зіставлення обсягу інвестицій і прогнозних грошових потоків з урахуванням вартості капіталу, який планується залучити для фінансування інвестицій.

А взагалі, вихідними компонентами інвестиційного планування є пошук і формування варіантів капіталовкладень, визначення відносних і абсолютних розмірів їх прибутковості, встановлення можливостей фінансування за рахунок різних джерел,

оцінювання надійності реалізації та можливості успіху того чи іншого варіанта інвестування. До вирішення таких складних, а інколи і нехарактерних для управлінського персоналу проблем доцільно залучати науково – консультаційні фірми або тимчасово наймати вчених – спеціалістів у цій галузі наукових і практичних знань. Правильність прийнятих науково – технічних рішень підтверджується благотворним впливом інвестицій на якість транспортних послуг, розширення їх асортименту, збільшенням прибутку підприємства.

Підприємство визначає обсяги і напрямки інвестування, обсяги розширення своєї діяльності, принципи і умови інвестування, лінію поведінки на ринку інвестицій у зв'язку з можливими змінами економічної ситуації в країні і регіонах.

Інвестиційна стратегія розробляється на основі сформованої інвестиційної політики підприємства, сутність і спрямованість якої полягає у виборі найбільш раціональних шляхів збереження і розширення виробничого потенціалу. Тому в якості її основоположних принципів слід виділити наступні:

- досягнення економічного, науково – технічного і соціального ефекту від інвестування;
- застосування для кожного об'єкта інвестування конкретних методів оцінки ефективності, за підсумками якої здійснення відбору до реалізації інвестиційних проектів, які забезпечують підприємству максимальну ефективність;
- отримання підприємством найбільшого прибутку на вкладений капітал;
- раціональне витрачання коштів на реалізацію безприбуткових проектів, тобто зниження витрат на досягнення науково – технічного, соціального або економічного ефекту;
- використання підприємством державної підтримки для підвищення ефективності інвестицій у форму бюджетних позик, гарантій Уряду і т.д.;
- забезпечення мінімізації інвестиційних ризиків, пов'язаних із реалізацією конкретних проектів. Вплив комерційних ризиків (будівельних, виробничих, транспортних та ін.) може бути оцінений через імовірність зміни очікуваної дохідності інвестиційних проектів і відповідне зниження їх ефективності. Такі ризики можуть бути знижені замовниками проектів і залученими інвесторами шляхом самострахування, тобто створення фінансових резервів, диверсифікації інвестиційного портфеля і комерційного страхування. Захист від некомерційних ризиків забезпечується шляхом надання гарантій Уряду і страхування інвестицій;
- забезпечення ліквідності інвестицій. Цього принципу слід дотримуватись в силу значних змін зовнішнього інвестиційного середовища, кон'юнктури транспортного ринку чи стратегії розвитку підприємства. З огляду на це по окремих об'єктах інвестування може суттєво знизитися дохідність, що спричинить негативний вплив на інвестиційну привабливість підприємства. Тому, враховуючи вплив цих негативних факторів, інколи доцільно прийняти рішення про своєчасний вихід із неефективних проектів і реінвестування вивільненого капіталу.

При розробці інвестиційної стратегії транспортного підприємства слід враховувати наступні фактори:

- фінансовий стан підприємства;
- технічний рівень виробництва;
- наявність у підприємства як власних фінансових ресурсів, так і можливості залучення позикових коштів у виді кредитів і займів;
- фінансові умови інвестування на ринку капіталу;
- комерційну і бюджетну ефективність інвестиційних проектів , які передбачається реалізовувати;

- умови страхування і одержання відповідних гарантій від некомерційних ризиків.

Успішна реалізація складових інвестиційної стратегії підприємства можлива за умови нарощення та підтримки інтелектуального потенціалу інвестиційної діяльності, стимулювання підвищення його творчої віддачі, формування господарського механізму, який зробив би процес упровадження науково – технічного прогресу життєво необхідним і вигідним.

Важливу роль у скороченні тривалості інвестиційного циклу та підвищення його ефективності відіграє інфраструктурна ланка. Із цих позицій слід зміцнити ремонтно–експлуатаційну базу транспортних підприємств, систему виробничо–технологічної комплектації, складське господарство та інші виробничі служби.

Значну увагу потрібно приділити розвитку соціально–побутової інфраструктури: будівництву житла, дитячих позашкільних заходів, клубів, санаторіїв–профілакторіїв. Усе це створить необхідні умови для стабілізації трудових колективів підприємств транспорту і підвищення ефективності їх праці.

Отже, виходячи із вищезазначеного інвестиційна стратегія транспортних підприємств є однією з найважливіших складових стратегічного управління підприємством і полягає у розробці системи заходів, взаємоузгоджених за часом, ресурсами і виконавцями, спрямованих на отримання прибутків через вкладення капіталів в найбільш перспективні, з погляду кон'юнктури ринку, напрямки діяльності підприємств транспорту.

Стратегічний розвиток інвестиційної діяльності у сфері транспорту має орієнтуватися на створення високоефективної соціально зорієнтованої і сприйнятливою до НТП економіки, забезпечення високої якості життя населення України, ефективну мотивацію до підприємницької діяльності. Утвердження позицій рівноправного партнерства у світовому економічному спілкуванні.

Список літератури

1. Инвестиционная стратегия // Ю.А. Корчагин. – М.: Ростер иД «Фенікс». -2006. – 316с.
2. Пересада А.А. Управление инвестиционным процесом. - К.: Лібра. – 2002. – 472с.
3. Правик Ю.М. Инвестиційний менеджмент: Навч. посібник. К.: Знання. – 2007.- 431с.
4. Хобта В.М. Управление инвестициями: навчальний посібник. – Донецьк: ДонНТУ, 2005. – 394с.
5. Шершнева З.Є., Оборська С.В. Стратегічне управління: Навч. посібник. – К.: КНЕУ. – 1999. – 384с.